

N:o 28.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående upplåtelse till landtförsvaret af en del utaf förra bergshauptmansbostället Väsby i Västmanlands län; Gifven Stockholms slott den 7 november 1902.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden denna dag, vill Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen medgifva, att östra delen, innehållande 6,97 hektar, af förra bergshauptmansbostället Väsby inom Sala stads område och Västmanlands län må, för att begagnas till ett trängetablisement, den 14 mars 1904 öfverlämnas till landtförsvaret.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

O S C A R.*Jesper Crusebjörn.*

---

*Utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 7 november 1902.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: CRUSEBJÖRN,
ODELBERG,
HUSBERG,
PALANDER,
WESTRING.
RAMSTEDT,
BERGER,
MEIJER,
VON FRIESEN.

Efter gemensam beredning med statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet anförde chefen för landtförsvarsdepartementet, statsrådet Crusebjörn:

»Sedan 1899 års Riksdag anvisat medel till anläggande af ett trängförråd i femte arméfördelningen, anbefalldes Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 9 juni samma år arméförvaltningen å fortifikations- och intendentsdepartementen att verkställa utredning och inkomma

med underdånigt förslag till plats för nämnda trängförråd m. m. Uti underdånig skrifvelse den 17 september 1901 tillkännagaf arméförvaltningen, att cheferna för generalstaben, fortifikationen och femte arméfördelningen, hvilka på anmodan af arméförvaltningen verkställt den sålunda anbefallda utredningen, i skrifvelse till arméförvaltningen föreslagit vissa vid Sala belägna jordområden såsom lämpliga för anläggning såväl af trängförråd som af ett fullständigt trängetablissemment, nämligen för trängförråd: ett område om 7 tunnland 31,08 kappland samt för ett fullständigt trängetablissemment: ytterligare ett område om 25¹/₂ tunnland jämte det kronan tillhöriga bostället Väsby. Af nämnda boställe, som bestode af två från hvarandra skilda delar, behöfdes den östra delen till utvidgning af öfningsplatsen och till plats för vissa byggnader, hvaremot den västra delen, som benämndes Måns Olsängen, väl ej omedelbart vore behöflig för ifrågavarande trängetablissemment, men borde likväl reserveras för eventuellt markutbyte i händelse af en i framtiden behöflig utvidgning af etablissemmentets område. Därjämte meddelade arméförvaltningen, att stadsfullmäktige i Sala erbjudit sig att för ifrågavarande ändamål till staten kostnadsfritt upplåta ofvannämnda, kronan ej tillhöriga ägor om tillhoppa 33 tunnland 15,08 kappland med tillhörande vattenområde samt dessutom förbundit sig att framdraga vattenledning till det blifvande etablissemmentets gräns, där densamma vore stadens vattenledningsnät närmast belägen, och att lämna etablissemmentet behöfligt vatten från stadens ledning till samma partipris, som framdeles kunde varda bestämdt för andra större afnämare af vatten. I enlighet med arméförvaltningens i berörda underdåniga skrifvelse tillika gjorda hemställan, fann Eders Kungl. Maj:t den 4 oktober 1901 godt att med antagande af stadsfullmäktiges anbud bemyndiga arméförvaltningen att med Sala stad afsluta kontrakt om upplåtelse till Kungl. Maj:t och kronan af eganderätten till ofvanomförmälda jordlotter med tillhörande vattenområden i enlighet med de af stadsfullmäktige erbjudna villkor.

Därefter har arméförvaltningen uti underdånig skrifvelse den 22 januari 1902, med vidfogande af kopia utaf en år 1902 af förste landtmätaren C. A. Löwenhielm renoverad karta öfver ägora till förra bergshauptmansbostället Väsby jämte en öfversiktskarta, hemställt, att Eders Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder, för att jämväl nämnda kronoegendom för anordnande af ifrågavarande trängetablissemment ställdes till landtförsvarets förfogande.

Sedan Eders Kungl. Maj:t anbefallt domänstyrelsen att efter vederbörandes hörande i ärendet afgifva underdånigt utlåtande, har domän-

styrelsen den 27 sistlidne mars öfverlämnat underdåniga yttranden af t. f. domänintendenten i Västmanlands län, arrendatorn af omförmälda kronoegendom och Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i nämnda län. *T. f. domänintendenten*, som meddelat, att egendomen vore på arrende upplåten till den 14 mars 1909, finner något hinder härigenom för nådigt bifall till framställningen om egendomens öfverlåtande till landtförsvaret icke förefinnas vid det förhållande, att arrendatorn vore skyldig att, där sådant för allmännyttigt ändamål å kronans vägnar fordrades, afstå den arrenderade egendomen tillhörande mark mot åtnjutande af minskning i arrendeafgiften, motsvarande den förlust, honom tillskyndades. *Arrendatorn* har, med åberopande af det mellan honom och domänstyrelsen afslutade arrendekontrakt, yrkat att, för den händelse han ginge i mistning af arrendet, bekomma ersättning i särskilda hänseenden med tillhopa 12,036 kronor 60 öre, samt att befrias från vissa enligt arrendekontraktet stadgade skyldigheter. *Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande* har i sitt afgifna yttrande anført, att med afseende å innehållet i 15:de punkten af det om egendomen den 26 oktober 1888 upprättade arrendekontrakt hinder icke torde möta för bifall till den i ärendet gjorda framställning, och att arrendatorns ersättningsanspråk borde komma under laga synerätts pröfning och afgörande.

För egen del anför *domänstyrelsen*, att ifrågavarande egendom, förra bergshauptmansbostället Väsby om ³/₁₆ mantal, belägen inom Sala stads område, genom ofvanberörda af styrelsen utfärdade kontrakt utarrenderats under 20 år från den 14 mars 1889 mot årligt arrende af 805 kronor och, bland andra, det af t. f. domänintendenten anförda villkor. Enligt det förslag, hvarå arméförvaltningens underdåniga framställning i ärendet vore grundad, skulle af de två från hvarandra skilda områden, hvaraf ifrågavarande egendom bestode, det ena i öster med en areal af 6,97 hektar, där egendomens åbyggnader vore belägna, omedelbart efter dess öfvertagande af landtförsvaret tagas i anspråk för trängetablissemmentets anordnande, men det andra, innehållande 4,60 hektar, reserveras för att lämnas i utbyte mot mark, som framdeles kunde för etablissemmentets utvidgning blifva behöflig. Mot öfverlämnandet till landtförsvaret af det förstnämnda området, i fall detsamma af Eders Kungl. Maj:t ansåges för det afsedda ändamålet behöfligt, hade domänstyrelsen icke något att erinra. Hvad däremot det andra eller västra området anginge, syntes det skäl, som anförts för att äfven detta skulle af landtförsvaret öfvertagas, ej nöjaktigt. De anspråk, som af

arrendatorn framställt, ansåge styrelsen till det mesta dels obefogade dels öfverdrifna. Emellertid torde någon pröfning af desamma ej för närvarande böra ifrågakomma, då styrelsen fattat beslut om arrendatorns instämmande till domstol med yrkande om arrenderättens förlust på grund af kontraktsbrott. Arrendatorn hade nämligen genom rådstufvurättens i Sala den 10 februari 1902 meddelade, numera laga kraftvunna utslag dömts till böter och ersättningsskyldighet för det han i strid med arrendekontraktet utan utsyning eller anvisning å egendomen afverkat skog; och då i gällande arrendekontrakt vore stadgadt, att skogsafverkning å egendomen finge endast till husbehof och efter anvisning af vederbörande jägmästare, samt att, därest arrendatorn åsidosatte honom åliggande skyldigheter, som ej afsåge arrendets erläggande och säkerheten för arrendevillkorens fullgörande, eller öfverträdde honom medgifna rättigheter, arrendatorn hade förverkat arrenderätten och skulle, i fall domänstyrelsen så yrkade och sedan laga domstol därom meddelat beslut, den arrenderade egendomen afträda nästa fardag, ansåge domänstyrelsen det med säkerhet kunna antagas, att styrelsens talan mot arrendatorn blefve bifallen.

Enligt hvad jag inhämtat har, med anledning af domänstyrelsens omförmälda beslut, arrendatorn af Väsby blifvit instämd till rådstufvurätten i Sala med yrkande att på ofvan omförmälda skäl dömas arrenderätten förlustig, men är målet ännu beroende på domstolens pröfning.

Som den östra delen af ifrågavarande kronoegendom är ovillkorligen nödvändig för det trängetablisement, som är bestämdt att förläggas till Sala, torde densamma till landtförsvaret få öfverlämnas. Vidkommande tiden för sådant öfverlämnande anser jag densamma, då området ej är afsedt till plats för byggnader, som omedelbart behöfva uppföras, kunna bestämmas till den 14 mars 1904, då jämväl kan antagas, att rättsförhållandet mellan domänstyrelsen och arrendatorn i anledning af nu pågående rättegång genom laga kraft ägande dom blifvit ordnad.

Hvad angår det västra området af egendomen, finner jag, i likhet med domänstyrelsen, det af de militära myndigheterna uppgifna förhållande icke utgöra tillräckligt skäl, för att jämväl detta område skulle nu till landtförsvaret öfverlämnas, utan torde det fortfarande tills vidare förblifva under domänstyrelsens förvaltning.

På grund af hvad jag nu anfört, hemställer jag, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva, att östra delen, innehållande 6,97 hektar, af förra bergshauptmansbostället Väsby inom Sala stads

område och Västmanlands län må, för att begagnas till ett träng-etablissemment, den 14 mars 1904 öfverlämnas till landtförsvaret.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att i enlighet därmed nådig proposition af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo

Eugène Peyron.